AANBEVELINGEN

AANBEVELING VAN DE COMMISSIE

van 11 juli 2011

betreffende het gezamenlijk programmeringsinitiatief „Langer en beter leven — De mogelijkheden en uitdagingen van de demografische veranderingen"

(2011/413/EU)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 181,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Het aantal Europeanen dat ouder is dan 65 zal waarschijnlijk fors stijgen van 87 miljoen in 2010 tot 124 miljoen (42 %) in 2030 ([1]). Deze voortdurende stijging van de levensverwachting is een belangrijk resultaat van de inspanningen van de afgelopen jaren. Dit dreigt echter tegelijkertijd een extra belasting te vormen voor de economie, de samenleving en de duurzaamheid van de overheidsfinanciën.

(2) Als gevolg van de vergrijzing zal de overheid voor meer leeftijdsgerelateerde overdrachten en diensten moeten zorgen. Er wordt dan ook aangenomen dat de vergrijzing in bijna alle lidstaten aanzienlijke budgettaire gevolgen zal hebben. Op basis van het huidige beleid zullen leeftijdgerelateerde begrotingsuitgaven in de EU volgens de prognoses toenemen met gemiddeld 4¾ procentpunten van het bbp in 2060; het gaat daarbij met name om uitgaven voor pensioenen, gezondheidszorg en langdurige zorg (dit effect wordt in de zorgsector nog versterkt door een krimpend en vaak onvoldoende geschoold personeelsbestand) ([2]).

(3) De daling van de beroepsbevolking met ongeveer 50 miljoen arbeidskrachten tussen 2010 en 2060 en de dienovereenkomstige stijging van afhankelijkheidsratio's, die voor een groot deel al plaatsvindt vóór 2030, kan leiden tot een daling van de groei van het bbp, tenzij dit gecompenseerd wordt door een toename van de participatie- of werkgelegenheidsgraad in alle segmenten van de arbeidsmarkt en een toename van de productiviteitsgroei ([3]).

(4) Omdat de bevolking afneemt en vergrijst, heeft de samenleving er veel baat bij de actieve en gezonde levensfase van ouderen te verlengen, door hen beter te integreren in de economie en de samenleving en hen te helpen langer onafhankelijk te leven, zodat tegelijkertijd de levenskwaliteit van ouderen en hun verzorgers wordt verhoogd, de duurzaamheid van de stelsels voor sociale bescherming wordt verbeterd (pensioen-, gezondheidszorg- en langdurigezorgstelsels) en nieuwe afzetmogelijkheden worden gecreëerd voor innoverende oplossingen voor gezond ouder worden.

(5) In de Europa 2020-strategie wordt vergrijzing beschouwd als zowel een uitdaging als een kans voor slimme, duurzame en inclusieve groei en de vlaggenschipinitiatieven „Een digitale agenda voor Europa" ([4]), „Innovatie-Unie" ([5]), „Een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen" en het „Europees platform tegen armoede", waar dit punt prioriteit kreeg. Bij het flexizekerheidsbeleid binnen de Europese werkgelegenheids-strategie is men zich terdege bewust van de noodzaak van een integrale aanpak van het personeelsbeleid en de noodzaak van een levenscyclusbenadering ten aanzien van werk om arbeidsmarktparticipatie te bevorderen en bestaande obstakels uit de weg te ruimen.

(6) Op 6 september 2010 stelde de Commissie voor 2012 uit te roepen tot Europees Jaar voor actief ouder worden. Hiermee wil zij de lidstaten steunen bij hun inspanningen om ouderen te helpen actief te blijven op de arbeidsmarkt en hun ervaringen te delen, een actieve rol te blijven spelen in de maatschappij en zo lang mogelijk een gezond, onafhankelijk en gelukkig leven te kunnen leiden ([6]).

(7) Er is dringend behoefte aan een betere kennisbasis met betrekking tot het verouderingsproces en de gevolgen van het ouder worden voor de samenleving en de economie om een empirisch onderbouwde beleidsvorming te ondersteunen.

(8) Om de hierboven beschreven uitdaging het hoofd te kunnen bieden en de kansen te benutten, zijn gecoördineerde maatregelen nodig om samenwerking met het oog op kwalitatief hoogwaardig onderzoek te faciliteren, waarbij beoogd wordt onderzoeks-gegevens te vergaren die maatregelen ondersteunen.

([1]) Het aantal Europeanen boven de 65 zal de komende 50 jaar vrijwel verdubbelen — van 87 miljoen in 2010 tot 153 miljoen in 2060 — Eurostat, Europop2010 population projections (bevolkingsprognoses).
([2]) *Ibidem*.
([3]) COM(2009) 180 definitief: Opvangen van de gevolgen van de vergrijzing in de EU (Vergrijzings-verslag 2009).
([4]) 9981/1/10 herz. 1.
([5]) 14035/10.
([6]) Conclusies van de Raad (EPSCO dec 2010) 18132/10.

(9) De Raad Concurrentievermogen stelde op zijn bijeenkomst van 26 mei 2010 [1] een aantal initiatieven voor gezamenlijke programmering voor waaronder „Langer en beter leven — De mogelijkheden en uitdagingen van de demografische veranderingen". Hij voerde aan dat dit gebieden zijn waar gezamenlijke onderzoeksprogrammering een belangrijke toegevoegde waarde zou leveren aan de bestaande, versnipperde inspanningen van de lidstaten. In zijn conclusies verklaarde de Raad dan ook dat een gezamenlijk programmeringsinitiatief over dit onderwerp moet worden opgestart en werd de Commissie verzocht een bijdrage te leveren aan de voorbereiding ervan.

(10) De lidstaten hebben schriftelijk in een formele verbintenis bevestigd te willen deelnemen aan een dergelijke gezamenlijke programmering.

(11) Gezamenlijke programmering van onderzoek naar demografische veranderingen en vergrijzing kan zorgen voor coördinatie van onderzoek op dit gebied, een belangrijke bijdrage leveren aan de opbouw van een volledig operationele Europese onderzoekruimte (ERA) met betrekking tot vergrijzing en het Europees leiderschap en concurrentievermogen inzake onderzoek op dit gebied versterken.

(12) Om de in deze aanbeveling geformuleerde doelstellingen te verwezenlijken, moeten de lidstaten zorgen voor samenwerking en complementariteit met belangrijke gerelateerde initiatieven: het gezamenlijk programma Ambient Assisted Living (omgevingsondersteund wonen) [2] en het Europees Innovatiepartnerschap voor actief en gezond ouder worden, O&O dat wordt gesteund door het kaderprogramma, met name op het gebied van ICT, gezondheidszorg, sociale wetenschappen, en andere onderzoeksinitiatieven zoals Share Eric [3], en ERA-AGE II [4].

(13) Om ervoor te zorgen dat de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad kan rapporteren, moeten de lidstaten regelmatig bij de Commissie verslag uitbrengen over de voortgang die ten aanzien van dit gezamenlijk programmeringsinitiatief is gemaakt,

HEEFT DE VOLGENDE AANBEVELING VASTGESTELD:

1. De lidstaten worden aangespoord om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen over de wijze waarop samenwerking en coördinatie op het gebied van onderzoek op EU-niveau kunnen bijdragen aan het vinden van een oplossing voor de uitdaging van demografische veranderingen en de mogelijkheden die daardoor geboden worden te benutten.

2. De lidstaten worden aangespoord om een gezamenlijke strategische onderzoeksagenda vast te stellen waarbij onderzoeksbehoeften en -doelstellingen voor de middellange tot lange termijn worden vastgesteld op het gebied van demografische veranderingen. Deze strategische onderzoeksagenda dient een uitvoeringsplan te omvatten waarin de prioriteiten en tijdschema's zijn vastgesteld en de maatregelen, instrumenten en middelen die hiervoor nodig zijn, worden vermeld.

3. De lidstaten worden aangespoord om de volgende acties op te nemen in de strategische onderzoeksagenda en in het uitvoeringsplan:

   a) inventarisatie en uitwisseling van informatie over relevante nationale programma's en onderzoeksactiviteiten;

   b) versterking van de gezamenlijke capaciteit voor prognoses en technologisch aspectenonderzoek;

   c) uitwisseling van informatie, middelen, beste praktijken, methoden en richtsnoeren;

   d) vaststelling van gebieden of onderzoeksactiviteiten die baat kunnen hebben bij samenwerking, gezamenlijke oproepen tot het indienen van voorstellen of het bundelen van middelen;

   e) vaststelling van procedures voor gezamenlijk uit te voeren onderzoek op de onder d) vastgestelde gebieden;

   f) rekening houden met de veranderende behoeften van ouderen en die van hun formele en informele verzorgers bij de vaststelling van de doelstellingen voor onderzoeksprogramma's op het gebied van vergrijzing;

   g) zo mogelijk het delen van bestaande onderzoeksinfrastructuur, of het opzetten van nieuwe faciliteiten, zoals gecoördineerde databanken of het opstellen van modellen voor onderzoek naar het verouderingsproces;

   h) stimulering van betere samenwerking tussen de particuliere en de overheidssector, gekoppeld aan een open innovatie van verschillende onderzoeksactiviteiten en bedrijfstakken die verband houden met demografische veranderingen en vergrijzing van de bevolking;

   i) export en verspreiding van kennis, innovatie en interdisciplinaire methodieken;

   j) tot stand brengen van netwerken tussen centra die zich bezighouden met onderzoek naar demografische veranderingen en vergrijzing van de bevolking.

4. De lidstaten worden aangespoord om een gemeenschappelijke beheerstructuur op het gebied van demografische veranderingen en vergrijzing van de bevolking op te zetten, die de opdracht krijgt gemeenschappelijke voorwaarden, regels en procedures voor samenwerking en coördinatie vast te stellen en de uitvoering van de strategische onderzoeksagenda te volgen.

5. De lidstaten worden aangespoord om gezamenlijk de strategische onderzoeksagenda uit te voeren, via hun nationale onderzoeksprogramma's in overeenstemming met de richtsnoeren voor randvoorwaarden voor gezamenlijke programmering van de Groep op hoog niveau van de Raad voor gezamenlijke programmering.

[1] 10246/10.
[2] Medebeslissingsverslag, persbericht — http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=en&type=IM-PRESS&reference=20080121IPR19252
[3] http://www.share-project.org/t3/share/fileadmin/press_information/SHARE_ERIC-EN_upload.pdf
[4] http://futurage.group.shef.ac.uk/

6. De lidstaten worden aangespoord om met de Commissie samen te werken om na te gaan welke initiatieven de Commissie mogelijk kan nemen om de lidstaten bij te staan bij de ontwikkeling en de uitvoering van de strategische onderzoeksagenda, en om het gezamenlijk programma op dit gebied te coördineren met andere EU-initiatieven zoals het Europees Innovatiepartnerschap voor actief en gezond ouder worden en het gezamenlijk programma Ambient Assisted Living (omgevings-ondersteund wonen).

7. De lidstaten worden aangespoord om bij de Commissie regelmatig verslag uit te brengen over de voortgang met betrekking tot dit gezamenlijk programmerings-initiatief middels voortgangsverslagen.

Gedaan te Brussel, 11 juli 2011.

Voor de Commissie

Neelie KROES

Vicevoorzitster